č. j.: 5 A 516/2002 – 25

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci **žalobkyně Doc. Dr. PhMr. Z. J., DrSc.,** proti **žalované České správě sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 25. 2. 2002, č. j. xxx,

takto:

Žaloba **se zamítá.**

Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobou (opravným prostředkem) podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně domáhala zrušení dvou rozhodnutí žalované ze dne 25. 2. 2002, obě pod č. j. xx, kterými byly zamítnuty její žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. proto, že matka žalované zemřela při odbojové činnosti uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1 písm. g) zákona č. 255/1946 Sb., na kterou se zákon č. 261/2001 Sb. nevztahuje a proto, že žalobkyně jako politický vězeň dle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. byla vězněna dobu kratší než tři měsíce.

Proti tomu žalobkyně namítla, že její matka H. B. byla v roce 1942 umučena v Osvětimi a že v době smrti matky byla žalobkyně ještě nezletilá. Dále uvedla, že sama žalobkyně byla vězněna od 28. 2. 1951 do 24. 4. 1951 a že otec žalobkyně, který byl rovněž účastníkem národního boje za osvobození, byl vězněn v letech 1951 až 1957.

S ohledem na tyto skutečnosti se žalobkyně domnívá, že má spravedlivý nárok na odškodnění ve formě jednorázové peněžní částky.

Žalovaná v písemném vyjádření poukázala na ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., podle něhož se zákon vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 bodě 1 písm. c) až f), bodě 2 a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb., a bylo jim o tom vydáno osvědčení podle § 8 citovaného zákona (účastníci národního boje za osvobození), dále na ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb., podle něhož se zákon vztahuje i na vdovy a vdovce po účastníku národního boje za osvobození, pokud jsou občany České republiky, jejichž manželství trvalo v době účasti manžela v národním boji za osvobození nebo bylo z důvodu nemožnosti uzavřít manželství uzavřeno nejpozději o 31. prosince 1945 a jejichž manžel buď padl nebo kdykoliv později zemřel; stejně tak se zákon vztahuje i na vdovy a vdovce, pokud jsou občany České republiky, kteří uzavřeli nové manželství, a na děti, jejichž oba rodiče jako účastníci národního boje za osvobození padli nebo jeden z rodičů jako účastník národního boje za osvobození v národním boji za osvobození padl a druhý z rodičů v té době již nežil, pokud ke dni úmrtí později zemřelého rodiče nedosáhly věku 18 let. Dále žalovaná poukazuje na skutečnost, že československí političtí vězni jsou jako účastníci národního boje za osvobození uvedeni v § 1 odst. 1 bod 1 písm. g) zákona č. 255/1946 Sb. a na rozhodnutí o poskytnutí jednorázové peněžní částky se v jejich případě vztahuje § 2 zákona č. 217/1994 Sb. a nikoli zákon č. 261/2001 Sb. Matka žalobkyně zemřela jako československý politický vězeň, na které se zákon č. 261/2001 Sb. nevztahuje, a proto žalobkyni dle názoru žalované nárok na přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. nevznikl. Co se týče zamítavého rozhodnutí o jednorázovém odškodnění žalobkyně jako politického vězně, poukazuje žalovaná na § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., podle kterého se tento zákon vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. S ohledem na § 5 odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb., který stanoví, že pro politického vězně při věznění kratším než 1 rok, trvajícím však alespoň tři měsíce, činí výše jednorázové peněžní částky 60 000 Kč, žalovaná dovozuje, že žalobkyni, která byla vězněna necelé dva měsíce, nárok na přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. nevznikl.

Proto žalovaná považuje nárok za neoprávněný a žalobu za nedůvodnou.

Věc nebyla skončena Vrchním soudem v Praze do 31. 12. 2002, proto byla podle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. - tedy v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Žalobkyně k výzvám Vrchního soudu v Praze a Nejvyššího správního soudu poukázala na skutečnost, že smrt její matky v Osvětimi, věznění jejího otce a jí samé se negativně podepsalo na jejím zdraví a způsobilo jí újmu morální i materiální. Dále žalobkyně uvedla, že z vězení byla propuštěna jen proto, že trpěla vysokými horečkami a že její zdravotní stav byl vězeňským lékařem shledán velice vážným. Žalobkyně dále uvádí, že se jí nezdá spravedlivé, aby ti, kteří přestáli věznění delší než tři měsíce bez zdravotních komplikací dostali jednorázové odškodnění a ti, kteří byli sice vězněni dobu kratší než tři měsíce, ale věznění jim způsobilo zdravotní komplikace, nikoli. Závěrem žalobkyně žádá, aby soud učinil výjimku z tvrdého znění zákona č. 261/2001 Sb. a jednorázovou peněžní částku jí přiznal.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalované v mezích žalobních bodů (ustanovení § 75 odst. 2 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Zákon č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945, stanoví v ustanovení § 1 odst. 1, že se vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v ustanovení § 1 odst. 1 bodě 1 písm. c) až f), bodě 2 a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a bylo jim o tom vydáno podle ustanovení § 8 citovaného zákona osvědčení nebo kteří mají doklad, který toto osvědčení nahrazuje (dále jen "účastník národního boje za osvobození"). Dle § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. se tento zákon dále vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb. nebo podle zákona č. 198/1993 Sb. (dále jen "politický vězeň").

K tomu ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně požádala o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. jako účastnice národního boje za osvobození, jako sirotek po účastníku národního boje za osvobození H. B. prohlášené za mrtvou dnem 15. 11. 1942 a jako politický vězeň. K žádosti připojila osvědčení Ministerstva obrany podle ustanovení § 8 zákona č. 255/1946 Sb. ze dne 26. 9. 1996 o tom, že H. B. byla účastnicí národního boje za osvobození v době od 25. 1. 1942 do 15. 11. 1942 jako československý politický vězeň, osvědčení Ministerstva národní obrany podle ustanovení § 8 zákona č. 255/1946 Sb. ze dne 10. 10. 1950 o tom, že žalobkyně byla účastnicí národního boje za osvobození v době od 1. 7. 1943 do 5. 5. 1945 jako účastník domácího hnutí, potvrzení Federálního ministerstva vnitra o tom, že žalobkyně byla vězněna v době od 3. 3. 1951 do 24. 4. 1951, rodný a křestní list žalobkyně a rozhodnutí Federálního ministerstva vnitra o poskytnutí odškodného za dobu věznění podle zákona č. 119/1990 Sb. Žalovaná přiznala žalobkyni rozhodnutím ze dne 12. 2. 2002, č. j. xxx, jednorázovou peněžní částku ve výši 130 000 Kč za její účast v národním boji za osvobození, ostatní žádosti žalovaná zamítla.

Z dokladů žalobkyní jako žadatelkou předložených je zřejmé, že její matka H. B. obdržela osvědčení podle ustanovení § 8 zákona č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození. Účastníkem národního boje za osvobození se podle údajů v osvědčení, které korespondují s údaji žalobkyně, stala jako československý politický vězeň. Zákon č. 261/2001 Sb. ovšem, jak je výše uvedeno, tuto kategorii účastníků národního osvobození neodškodňuje, když se vztahuje jen na osoby, které lze podřadit pod ustanovení § 1 odst. 1 bodu 1 písm. c) až f), bodu 2 a odst. 2 zákona č. 255/1946 Sb. Matka žalobkyně však byla účastnicí národního boje za osvobození podle ustanovení § 1 odst. 1 bodu 1 písm. g) – československým politickým vězněm. Jestliže se na danou kategorii zákon č. 261/2001 Sb. nevztahuje vůbec, nemůže být žalobkyně jako dcera dané účastnice boje za národní osvobození osobou oprávněnou podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. a nemá nárok na poskytnutí jednorázové částky.

Co se týče odškodnění žalobkyně jako politického vězně, tak z předložených dokladů vyplývá, že žalobkyně byla zatčena orgány KV Stb. Plzeň dne 3. 3. 1951 a propuštěna na

svobodu bez soudního rozhodnutí dne 24. 4. 1951; je tedy zřejmé, že žalobkyně splňuje podmínky stanovené ve shora uvedeném ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb. a je jako politický vězeň osobou oprávněnou dle § 3 odst. 1 citovaného zákona. Výši jednorázové peněžní částky přiznávané politickým vězňům určuje ustanovení § 5 odst. 2 a odst. 4 zákona č. 261/2001 Sb. tak, že při věznění delším než 1 rok činí výše jednorázové peněžní částky pro politického vězně 120 000 Kč a za každý další měsíc věznění se výše jednorázové peněžní částky zvyšuje o 1000 Kč; při věznění kratším než 1 rok, trvajícím však alespoň 3 měsíce, činí výše jednorázové peněžní částky 60 000 Kč. Jak vyplývá ze skutkového zjištění, byla žalobkyně však vězněna necelé 2 měsíce a nemá tedy na jednorázovou peněžní částku podle § 5 zákona č. 261/2001 Sb. určenou pro politické vězně nárok. Tvrzení žalobkyně, že byla zatčena již 28. 2. 1951 nemá na její nárok na jednorázovou peněžní částku žádný vliv, neboť ani tak by délka jejího věznění nedosáhla 3 měsíců.

K žádosti žalobkyně o učinění výjimky ze zákona č. 261/2001 Sb. soud uvádí, že zmiňovaný zákon žádnou výjimku ani ustanovení o zmírňování tvrdosti tohoto zákona nezná. Soud je v rámci své rozhodovací činnosti vázán zákonem a nemůže se od striktního znění zákona odchýlit. Stanovit rozsah právní normy je právem zákonodárce a soudu nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy měnit, doplňovat či nahrazovat a nemůže proto přiznat žalobkyni nárok na jednorázovou peněžní částku, pokud žalobkyně nesplní zákonem stanovené podmínky.

Žalovaná tak rozhodla na základě dostatečně zjištěného skutečného stavu věci (nedostatek skutkových zjištění žalobkyně ani nenamítá) a její rozhodnutí odpovídá zákonu (ustanovení § 46 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ustanovení § 1 zákona č. 261/2002 Sb.).

Proto Nejvyšší správní soud žalobu jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání za podmínky souhlasu účastníků řízení (ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s.).

Žalobkyně, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovaná nárok na náhradu nákladů řízení nevznesla. Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku n e j s o u opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. června 2003

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu